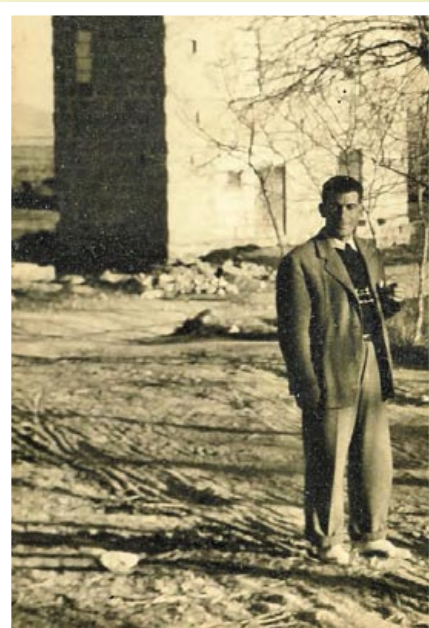

Antoni Ginart Celià (1905-1982): Els sentits ornitològics del capità britànic Philip W. Munn

Per **Abilio Reig-Ferrer**, Universitat d'Alacant

Es presenta un esbós biogràfic d'un dels personatges menys coneguts i reconeguts de l'ornitologia balear: Antoni Ginart Celià (1905-1982). Toni (o Tony) Celià, com popularment se l'anomenava a la seva terra del Port d'Alcúdia, va ser una ajuda impagable per a l'ornitòleg britànic Philip W. Munn durant la seva llarga residència a Mallorca. Rescatar la seva figura i difondre l'obra naturalista d'aquest personatge és el propòsit fonamental d'aquest article.

Fotografia d'Antoni Ginart Celià

La relació entre Antoni Ginart i Philip W. Munn i la seva formació ornitològica

Al cap de poc temps d'establir la seva residència al Port d'Alcúdia, l'any 1921, l'ornitòleg i capità britànic Philip Winchester Munn (1865-1949) contracta, com a secretari i ajudant personal, el jove mallorquí Toni, de setze anys. Natural del Port d'Alcúdia, on havia nascut l'any 1905, Toni Ginart (cognom que indistintament apareix també com a Ginard) serà l'home de confiança d'aquell important naturalista britànic. Des d'aquella data comença l'aprenentatge i formació ornitològica de l'alcudienc que, amb el temps, se conver-

tirà, en paraules del propi Munn, en els seus ulls i orelles en el camp. Tot i que la persona i obra d'aquest ornitòleg i biòleg britànic no ha estat estudiada en profunditat, el lector interessat pot acudir a alguns treballs ja publicats (Jurado, 2009; Reig-Ferrer i Tato-Puigcerver, 2012).

Gran part del treball naturalista de Ginard, gairebé sempre com a ornitòleg *de bota*, va consistir en la captura d'aus, localització de nius i en la recollida d'ous. D'aquesta manera, i havent après del capità Munn una determinada metodologia de treball a l'hora d'identificar, determinar i registrar els especimens ornitològics, el fidel Toni es va convertir, amb el temps, en un expert de l'avifauna balear. Bàsicament, la seva labor serà la de col·lector o recol·lector de Munn,

a qui acompanya en nombroses sortides al camp. A la figura núm. 2 es pot veure Philip Munn i Toni Ginart compartint un esmorzar en una excursió campestre, i en presència del que sembla una excel·lent ampolla de bon vi.

Suposam, també, que Antoni, com a home de confiança de Munn, s'encarregava d'altres comeses de diversos tipus. Així, per exemple, volem veure la seva mà en les gestions que van derivar en l'adquisició, per part de Munn, d'una magnífica finca als voltants d'Alcúdia (a la qual al·ludeix repetides vegades en els seus escrits), o en els tràmits de la compra i administració d'un habitatge en el Port d'Alcúdia, que amb el temps es convertiria en el preciós Hotel Mar y Sol (vegeu figura núm. 3).

Figura 2. Fotografia en la qual apareix Philip W. Munn (a l'esquerra) i Antonio Ginart (a la dreta)

Figura 3. Publicitat de l'any 1957 de l'Hotel Mar y Sol, al Port d'Alcúdia, gestionat per P. W. Munn i A. Ginart

Un dels primers reconeixements públics del treball ornitològic de Toni Ginart es va donar a conèixer en la publicació més important de Munn: "The Birds of the Balearic Islands". En aquest article, aparegut al número de desembre de 1931 de la revista del museu de Tring //Novitates Zoologicae//, Munn agraeix l'ajuda de Toni i el qualifica com el millor naturalista mallorquí de camp en el coneixement botànic i ornitològic: "Also I must not forget my collector -ANTONIO GINART- who is unrivalled by any Mallorquin in his knowledge of birds and plants, and whose keenness of sight and hearing have been invaluable to me" (Munn, 1931: 58; Reig-Ferrer i Tato-Puigcerver, 2012: 54).

Segons Munn, Toni va ser el primer naturalista en albirar la presència a Mallorca del xoriguer cama-roig (*Falco vespertinus*), una espècie considerada a l'actualitat com a migrador escàs a Mallorca, Menorca i Eivissa, i amb un estatus de migrador rar a Formentera. Aquest reconeixement el sentència el propi Munn en els agraïments del manuscrit sobre les aus de les Illes Balears, redactat el juny de 1943: "He [Antoni Ginart] has lately recorded the only occurrence of the Red-footed Falcon in Majorca" (vegeu, Reig-Ferrer i Tato-Puigcerver, 2012: 54). Malgrat el que s'ha dit, sembla que altres ornitòlegs han recollit, prèviament, cites del falcó cama-roig en les seves llistes d'aus, si bé la cita atribuïda a Francisco Barceló Combis (1820-1889) resulta "vaga", en opinió de Bernis, Diez & Tato (1958), i la de Maurici Hernández Ponseti (1859-1932), al seu *Catálogo de las aves observadas en la Isla de Menorca* (1911), molt més rigorosa, correspon a una altra illa balear. Aquella identificació de falcó cama-roig, per part de Toni, va tenir lloc

prop de Port d'Alcúdia el dia 2 de maig de 1943.

Algunes altres espècies recollides en els escrits munnians es van deure a l'escopeta o informació de Ginart. Així, en diverses parts de l'obra mestra de Munn, el seu manuscrit *The Birds of the Balearic Islands* (1943), apareix el seu nom com a observador o col·lector de tal o qual espècie. Exemple d'això és la referència, també en el manuscrit de Munn, al cobrament de tres becades (*Scolopax rusticola*) el 7 de desembre de 1933 per l'escopeta de Toni dins un petit bosquet de pins.

Malgrat la formació ornitològica de la mà del seu protector i mestre, Ginart mai va publicar un article de caràcter ornitològic. Tampoc va pertànyer a cap associació ornitològica estatal, com la *Sociedad Española de Ornitología*. Tan sols va formar part, com a col·laborador, de l'efímer *Centro de Estudios Ornitológicos de Baleares*, el principal motor del qual va ser el militar i ornitòleg alacantí José

Figura 4. Fotografia d'Antonio Ginart com un dels col·laboradors del Centro de Estudios Ornitológicos de Baleares

Julio Tato Cumming (Reig-Ferrer, 2002). Una fotografia seva (vegeu figura n. 4) apareix en el llistat de col·laboradors del primer número del butlletí del centre esmentat, *Baleárica* (1956-1957).

Temps dolents per Antoni Ginart en la postguerra espanyola

En el mes de maig de l'any 1941, mentre P. W. Munn observava nius de guatlareta de mar (*Glareola pratincola*)

en el Port de Campos, va ser arrestat per la policia espanyola sota una acusació banal: haver abandonat sense autorització la seva zona de residència, una suposada norma, com assenyala ell mateix, totalment desconeguda "and removal under guard to Palma, for having left my own district without permission - a totally unknown restriction" (Munn, The Birds of the Balearic Islands, 1943: 191). Per pressions de la GESTAPO alemanya, Munn ha d'abandonar l'illa i es veu obligat a exiliar-se a Portugal (Duran Pastor, 2002; Reig-Ferrer i Tato-Puigcerver, 2012).

Pocs mesos després, el dia 29 de setembre de 1941, detenen Toni Ginart, de 36 anys, sense cap càrrec o denúncia i el traslladen a un penal de Conca. El cònsol britànic a Mallorca, Ivan Lake, s'encarregarà de comunicar aquesta infausta notícia a Munn i li demana que, des de Portugal, intenti persuadir Lord Portal perquè li plantegi aquesta greu injustícia al duc d'Alba, llavors ambaixador d'Espanya a Londres. Cal notar que el cònsol britànic a Palma era el pare de Peter I. Lake, un bon amic de Ginart i alumne ornitològic, també, del capità Munn. Posteriorment, s'abordarà succintament la relació epistolar entre Peter Lake i Toni, si bé deixarem per a una altra ocasió un estudi més detingut de la figura de Peter Lake i la seva relació amb l'ornitologia balear.

Per mitjà de l'interessant article de Miquel Duran Pastor coneixem que Munn va escriure a lord Portal, adjuntant-li la carta que havia rebut del cònsol britànic Lake, i detallant-li la terrible injustícia que s'estava cometent amb el seu empleat Ginart, al qual, d'altra banda, havia deixat encarregat de les seves propietats quan va haver d'abandonar forçosament la seva pàtria d'adopció. Com escriu Duran: "Es tractava, doncs, d'un innocent a qui la policia fa pagar 'tota la ràbia que em tenen a mi' -protesta Munn- i, com que a ell ja no el poden molestar, no suporta que persones que depenen d'ell a Mallorca puguin sofrir precisament per aquest motiu. Per la mateixa raó confia que el contacte suplicat a Londres pugui influir per a resoldre la situació dels britànics a Espanya -presumptament un país neutral- i especialment a Mallorca, que en aquell moment és intolerable, esperant que la gestió pugui discutir-se prest al Parlament britànic" (Duran Pastor, 2002: 157). En el treball de Duran es pot llegir les múltiples gestions que tant Munn com Ivan Lake emprenen per intentar solucionar el cas Ginart. Si bé no queda definitivament clar com es resol aquest assumpte, la veritat és que Toni escriu a Munn des de Barcelona, en data 8 de gener de 1943, per informar-li que se li havia concedit un permís de vint dies per anar a Mallorca. En aquesta missiva a Munn, Toni encapçala la carta amb el tractament de "Querido padre mío".

is an absolute desert and less attractive than it was before I laid it out. I have made a few excursions into the country, but cannot walk such great distances as formerly - and at 80 years of age I can hardly expect to! Motor cars are either unobtainable or prohibitive in their charges. Also the heat and drought this year have been without precedent; there has been no rain to speak of since January and for days past the temperature has been 90° F in the shade and very little less in the night, so it is a bit trying and not conducive to much exertion. I was delighted with your letter, which he answered long ago, but I have been more "mañana-ish" which I hope you will excuse. All good wishes. Yours sincerely, Philip W. Munn

Figura 5. Fragment d'una carta de Munn a Peter I. Lake, de 29 de juliol de 1945, donanat-li notícies de Toni Ginart (Original en l'arxiu personal de l'autor)

En qualsevol cas, en una de les primeres cartes que Munn escriu al seu retorn a Mallorca, li agraeix al seu antic deixeble ornitològic Peter I. Lake haver rebut carta seva i li comunica, no només la seva desagradable experiència d'exiliat, juntament amb la destrucció i venda de la seva finca a Alcudia, sinó també que Toni li havia preparat un apartament confortable a l'Hotel Mar y Sol, amb les restes de les seves escasses pertinences. Finalment, com es pot llegir en la figura n. 5, li explica que Toni també havia rebut la seva carta i que ja l'havia respost, en evident contrast amb ell mateix, que des de l'anterior diligència havia après l'estil de "dejar las cosas para mañana".

Fins poc temps abans del seu decés, el dia 11 de gener de 1949, Munn continuà les sortides al camp acompanyat del

sempre lleial Toni. Finalment, Toni Ginart heredaria gran part del llegat ornitològic de Munn (llibres, revistes, etc.). Pocs anys després de la mort del biòleg, les Illes Balears rebrien una novedosa i massiva *migració* fins llavors pràcticament desconeguda.

Els inicis del turisme balear de masses i la seva recepció en la correspondència entre Antoni Ginart i Peter I. Lake

Transcorreguts els anys més negres, des del punt de vista econòmic i social, de la dècada dels anys quaranta i cinquanta del segle XX, Espanya s'introduïa en una etapa desenvolupista no molt menys sinistral que la anterior. Toni

Ginart fou un testimoni clau en el procés de transformació que s'estava produint en les illes Balears des d'un paradís gairebé desconegut de paisatge i de paisanatge fins a la deriva en un turisme de masses i les seves conseqüències en la depredació del territori, l'especulació immobiliària, o en la minva notòria de la biodiversitat. Tot i que no és el moment aquí d'analitzar amb detall aquest tema, potser sigui d'interès tractar succintament com va rebre Ginart aquella incipient migració humana àvida de sol, platja i diversió trivial. Abans d'ocupar-nos de la correspondència epistolar entre Ginart i el seu vell amic Lake, facem-nos ressò d'un altre testimoni anterior, en aquest cas de la mà d'un personatge clau en l'ornitologia balear, Adolf von Jordans (1892-1974), que preludiava ja el pitjor dels temors.

Jordans, en carta al pintor austríac Erwin Hubert (un artista que havia treballat en els darrers anys amb l'Arxiduc i amb qui mantingué correspondència epistolar entre 1941 i 1958), li transmet el desig de realitzar un viatge de plaer a Mallorca en companyia de la seva esposa, a fi i efecte de visitar alguns dels llocs que conegué en els seus tres viatges anteriors. En aquesta carta li comenta la seva preocupació pel canvi brutal que sembla que es produeix en l'illa de Mallorca, tal com es desprèn de la publicitat de les illes que s'ofereix a Alemanya. En aquesta línia, i tal com es recull en l'article de Helga Schwendinger, li manifesta la seva incredulitat pel que pot estar esdevenint en el seu particular edèn balear: "Estuve pensando en nuestra Alcúdia de los años 1921 y 1927 -ique bonita fue nuestra estancia común en la Fonda del mercado, mis excursiones de caza a la Albufera, sus cuadros [del pintor Hubert] y esta gente tan sencilla y pura!- ¿Tiene razón la publicidad? ¿Ya hay caravanas hacia allí? Dentro de poco una de cada tres criadas hablará de Mallorca, cuando en 1913 ni siquiera alguien medianamente culto conocía el nombre" (Carta des de Bonn, amb data 30 de març de 1956; Schwendinger, 1994). Tal com ja sabem, Adolf von Jordans realitzà tres viatges d'investigació ornitològica a les Illes Balears, en els anys 1913 (des de l'1 de març fins l'1 de juny), 1921 (des del 12 de març fins al 15 de juliol), i el 1927 (des del 3 d'abril fins al 9 de juliol). Aquí conegué, entre d'altres persones, l'Arxiduc Lluís Salvador d'Habsburg-Lorena, el col·lector alemany Hermann Grün (Reig-Ferrer, 2008), Philip W. Munn, o el farmacèutic d'Artà Llorenç Garcias i Font (Garcias & Pons, 2011). És molt probable que Adolf von Jordans tractés també personalment Toni Ginart durant les seves trobades amb Munn. En qualsevol cas, Jordans tenia, com escriu en un dels seus primers treballs (Vogelfauna Mallorcas, 1914), una bona opinió dels habitants de

Mallorca: "Los mallorquines son un pueblo simpático, muy amable, limpio, trabajador, pero sumamente conscientes de su propio valor [selbstbewusstes] y de su propio idioma, un dialecto del provenzal; al verdadero mallorquín no le gusta oír que lo llamen "Espanyol". La sangre celta se ve aún en los cabellos rubios y en los ojos azules, sobre todo, en el norte de la tramontana (pàg. 22).

El pintor Hubert li remeté alguns fullets publicitaris des de Mallorca i Jordans li tornà a insistir: "Gracias por los folletos turísticos que usted me mandó; únicamente la cantidad de hoteles y pensiones me ha dejado sin respiración. Realmente hay una nueva enfermedad muy seria: una obsesión por Mallorca. ¡Si el viejo Arxiduke [Lluís Salvador d'Habsburg-Lorena] lo hubiera vivido aún! (carta de Jordans a Hubert, desde Bonn, 15 de juny de 1956; Schwendinger, 1994). En la següent figura núm. 6 mostrem un exemple de tipus de fullet publicitari que va poder conèixer Jordans. Es tracta d'una guia publicada l'any 1957 en la impremta Atlante de Palma, patrocinada

Figura 6. Fullet publicitari de Pollença i Alcúdia de l'any 1957

per l'ajuntament de Pollença i redactada per Miguel Bota Totxo.

Acompanyat de la seva dona, Jordans va realitzar finalment un viatge de plaer a Mallorca, amb avió des de Bonn fins a Palma i des d'aquí en cotxe de lloguer fins a Alcúdia. En una carta a Llorenç Garcias, bastants d'anys després d'aquest darrer viatge a l'illa, li manifesta com l'ha vist de canviada, li comunica la defunció per accident de trànsit del seu antic amic el pintor Hubert (mort per un jove conductor de motocicleta), de l'error i horror d'aquest turisme que invaeix l'illa, dels abusos i carència de respecte mediambiental en la construcció d'hotels i del canvi

pescadora hace años, y me gustaría matar a todos los turistas y con dinamita me gustaría matar a todos los edificios tan terribles que no puedo tumbar todos estos edificios tan terribles que no puedo ver. Bueno amigos Pedro y familia recibís todos los de la familia un fuerte abrazo de su siempre fiel y amigo. Toni

Figura 7. Fragment d'una carta de Toni Ginart a Peter I. Lake. (Carta original a l'arxiu personal de l'autor)

experimentat pels habitants, encegats ara per un materialisme pur i dur: "Wie sehr hatte sich alles geändert! In Palma waren wir viel zusammen mit dem Maler Hubert, 1913 Begleiter des Erzherzogs, aber auch in Miramar war Vieles so anders geworden! Señor Hubert war der letzte Freund aus 1913 -er starb vor 4 Jahren (80 alt) wurde von einem jungen Motorradfahrer in Palma über fahren!! Und seitdem wird ja die einst so einsame Insel von hunderttausenden jedes Jahr überflutet- ich möchte sie in alter schönster Erinnerung behalten ohne diesen schrecklichen Tourismus!! Selbst bei der Höhlen an Arta's Küste ja ein Hotel jetzt! Ob wohl die alten Bewohner der Insel sich durch die Überflutung von Touristen sich arg verändert haben und der Materialismus seine Blüten treibt?!" (carta de Jordans a Garcias, des de Bonn, 27.X.1968; original en l'arxiu del Jardí Botànic de Sòller).

(Traducció: "...Com havien canviat les coses! A Palma estàrem sovint amb el pintor Hubert, company de l' Arxiduc al 1913, però també a Miramar havia tornat tot tan diferent!. El Sr. Hubert fou el darrer amic de 1913- va morir fa 4 anys (80 anys) atropellat per un jove motociclista a Palma. I des de llavors aquesta solitària illa s'ha vist inundada per centenars de milers de persones cada any - la vull conservar en un vell i bell record, sense aquest horrible turisme!. Fins i tot devora les coves, a la costa d'Artà, hi ha ara un hotel!. Em deman si els antics habitants de l'illa s'han vist afectats per l' allau de turistes i floreix el materialisme?).

Ginard tenia una opinió no molt diferent sobre el desastre mediambiental que s'estava produint a Mallorca a causa del turisme de masses. Es lamenta insistentment de l'explosió de massa turistes, del canvi social dels vilatans i la repercussió que tot allò té en la presència de les aus. En una carta al seu antic amic i company de camp Peter Ivan Lake (1915-2009) (vegeu figura n. 7), Toni li comenta les terribles transformacions que es produeixen al Port d'Alcúdia (faig petites modificacions ortogràfiques i gramaticals de la lletra de Ginart, però mantenc el seu estil): "Pedro, la verdad es que ahora no le gustaría el P. Alcudia, pues los grandes edificios para mí son montes de cemento, y los detesto. Pues le diré que en el lago de la Albufera, donde había miles de pa-

tos y las águilas pescadoras, ahora está rodeado de hoteles y chalets y otros edificios como bares y casas de PUTAS. Para decirle que no he visto un águila pescadora hace años. Que lástima, ¿verdad?"

A causa de l'estreta relació d'amistat amb el seu vell amic Peter, fill del cònsol britànic a Palma, Toni es permet, en la correspondència que es conserva, expressions una mica dures tant d'intimitat personal com de manifestació de la seva opinió. Per descomptat no relataré aquí aspectes íntims que no han de veure la llum perquè estan escrits en una correspondència personal que mai es va pensar que es conservaria o es publicaria, ni tampoc són rellevants per al tema d'aquest article. Amb tot, i com petita mostra del caràcter de Toni, direm que aquest confesa al seu amic en un arravatament de catarsi: "Me gustaría matar a todos los turistas con dinamita y tumbar todos estos edificios tan terribles que no puedo ver" (carta a Peter amb data 12 de desembre de 1977). En un altre punt d'aquesta mateixa carta, Toni li comunica a Pedro: "Me gusta mucho que me hable del guitarrista (Segovia), pues tengo muchas simpatías para él y su música la adoro, pero cuando la oigo por televisión en los cafés me atacan los nervios ya que no puedo escucharla debido a que la gente de hoy no sabe apreciar lo bueno y gritan y yo no puedo más hasta que les digo: ¡Callaros todos, hijos de puta!.

Els nervis foren el problema de salut que va acabar amb la vida de Ginart. En una altra carta a Peter, de 10 de desembre de 1981, li comenta: "Siento no poder escribir tanto como yo quisiera para contarle muchas cosas, pero la verdad es que no puedo hacerlo debido a mis nervios. Ya veremos si puedo algún día; no se. Por el momento me encuentro bastante bien, pero siempre tomando medicinas, No he vuelto a tomar nada de alcohol ni tampoco vino, y esto me ha salvado. Vivo con mi hermana Bárbara y nos llevamos muy bien. Esperamos poder estar juntos hasta el fin. Ya veremos."

La darrera carta de Toni a Peter I. Lake data del 21 de juny de 1982 i, com sempre, des del Port d'Alcúdia. Crec que ho paga presentar-la en aquest lloc. Serveixi aquest document com a mostra de la seva afició ornitològica, respecte cap al seu mestre, amistat amb Lake, i com

a testimoniatge de les xacres del pobre Toni que derivaren, finalment, en la seva defunció:

“*Queridos Pedro y familia:*
Hace ya tanto tiempo que quería contestar a su carta, pero la verdad es que no podía debido a mis nervios. Pero ahora estoy mejor y lo hago.

Primeramente le digo que estoy muy contento de que los ingleses hayan ganado la guerra contra Argentina, pues sabe muy bien que yo soy partidario siempre de Inglaterra, y por esto digo: ¡Victoria!

Sabe Pedro que hace 3 meses que estuve muy mal, pues me encontraba con el cuerpo hinchado y con la presión de la sangre muy alta. Avisamos al doctor y me llevaron en una ambulancia a una clínica de Palma, que es expresamente para los jubilados, y me trataron muy bien. Estuve 20 días allí, y de verdad que estoy muy contento, pues ahora me encuentro perfectamente bien, y muy contentos todos mis familiares, gracias a Dios.

Puedo salir ahora con mi bicicleta para ver a los pájaros, pues siempre he tenido afición a ellos y guardo el mismo sistema, gusto e interés que cuando lo hacía con el Capitán Munn. Pero es una lástima pues han desaparecido muchas especies de ellos. Yo creo que es debido a tantos Hoteles y turistas que hay por todas partes. Qué lástima, ¿verdad?

Me gustaría tener otra carta suya, pues de veras me alegro mucho de sus cartas y para mí es como una lección que aprendo mucho con ellas (Gracias).

Este año tenemos muchos turistas ingleses en P. Alcudia y a veces hablo con algunos de ellos y nos entendemos muy bien. Sin nada más por hoy y toda su fa-

milia recibe un fuerte abrazo de mí y les quiero mucho.

Siempre su buen amigo. Tony.”
Peter Lake escribia una darrera carta a Toni, amb data de 20 de desembre de 1982, desitjant-li, com la major part de la correspondència, unes bones festes de Nadal i feliç any nou. Un nebot de Ginart, Pedro, es va encarregar de respondre i informar al seu homònim de la defunció del seu conco:

“*Le contesto a su carta ya que mi abuela me dijo que le mandara unas letras para agradecerle su atención y comunicarle la triste noticia. Mi tío falleció el 2 de diciembre del 82. Le mando un Recordatorio para que nunca se olvide de él, como él nunca se olvidará de Vd. en recuerdo de su gran amistad. Espero que lea esta carta con cariño, como si se la escribiera él, ya que seguramente también le hubiera contestado”* (Carta des del Port d’Alcúdia, de data 25 de gener de 1983). Una plana d’aquest recordatori es pot veure en la figura n. 8.

La contestació de Peter, des de Cambridge amb data de 2 de febrer de 1983, fou la següent:

“*Don Pedro:*
Le agradezco su buena atención en avisarme del fallecimiento de Toni. No ha podido darme peor noticia, pues Toni es amigo mío desde unos 57 o 58 años. Hay pocos como esto. La última carta que el me escribió lleva fecha de junio de 1982 y de esta comprendí que su salud estaba precaria.

La madre que conozco desde muy joven comprenderá tanto como Vd. qué pena me ha dado esta noticia. Durante todos estos años, más de medio siglo, hemos conseguido mantener el contacto, a pesar de encontrarme en Indonesia, Brasil, Italia o Inglaterra. La muerte de un gran amigo me ocasiona profunda tristeza, pero no debo ser egoísta. Es peor para Vds., sobrino y hermana, quienes le habrán cuidado estos últimos años. Espero que no ha sufrido, el pobrecito Toni, antes del 2 de diciembre.

No quiero tardar más en darle las gracias por su carta y el Recordatorio llegados hace dos días. No sé cuando iré a Mallorca, pero por cierto no faltaré en buscar a mi homónimo Don Pedro y su madre avisándoles antes.

Me haría el favor de saludar atentamente a su madre de mi parte y recibir otra vez más sinceras gracias.

Su affmo. Pedro (Peter Lake)”

(Tots els originals d’aquesta correspondència epistolar entre Ginart i Lake es troben a l’arxiu personal de l’autor d’aquestes pàgines).

Descansi en pau aquest naturalis-

ta i home cabdal que fou Antoni Ginart Celiá. •

Referències bibliogràfiques

Bernis, F., Diez, P. M., y Tato, J. (1958). Guión de la avifauna balear. Ardeola, VI: 25-94.

Duran Pastor, M. (2002). Confidències d’un militar anglès sobre la situació a Mallorca entre 1936 i 1945. RANDA, 49: 151-159.

Garcias, M. i Pons, G.X. (2011). Llorenç Garcias Font, científic i promotor cultural. Mallorca, Govern de les Illes Balears. Conselleria d’Innovació, Interior i Justícia.

Jurado, J. R. (2009). Tres ornitòlegs, tres estalons. Francesc Barceló i Combis, Philip Winchester Munn i Adolf von Jordans. Mallorca, Direcció General de Recerca, Desenvolupament i Innovació. Conselleria d’Innovació, Interior i Justícia.

Munn, Ph. W. (1931). The Birds of the Balearic Islands. Novitates Zoologicae, vol. XXXVII: 53-132.

Munn, Ph. W. (1943). The Birds of the Balearic Islands. Portugal, June. 262 págs. (Manuscrit original a l’arxiu personal d’Abilio Reig-Ferrer).

Reig-Ferrer, A. (2002). José Julio Tato Cumming (1918-1989). El primer gran ornitòlogo alicantino. En SEO/BirdLife. Grupo local de Alicante: Las Aves en Alicante. Anuario ornitológico 2000. Alicante: 155-160.

Reig-Ferrer, A. (2008). Hermann Grün (1892-1963): Un naturalista peculiar a terres eivissenques. Es Busqueret. Revista de divulgació ornitològica de les Illes Balears. Número 17: 8-16.

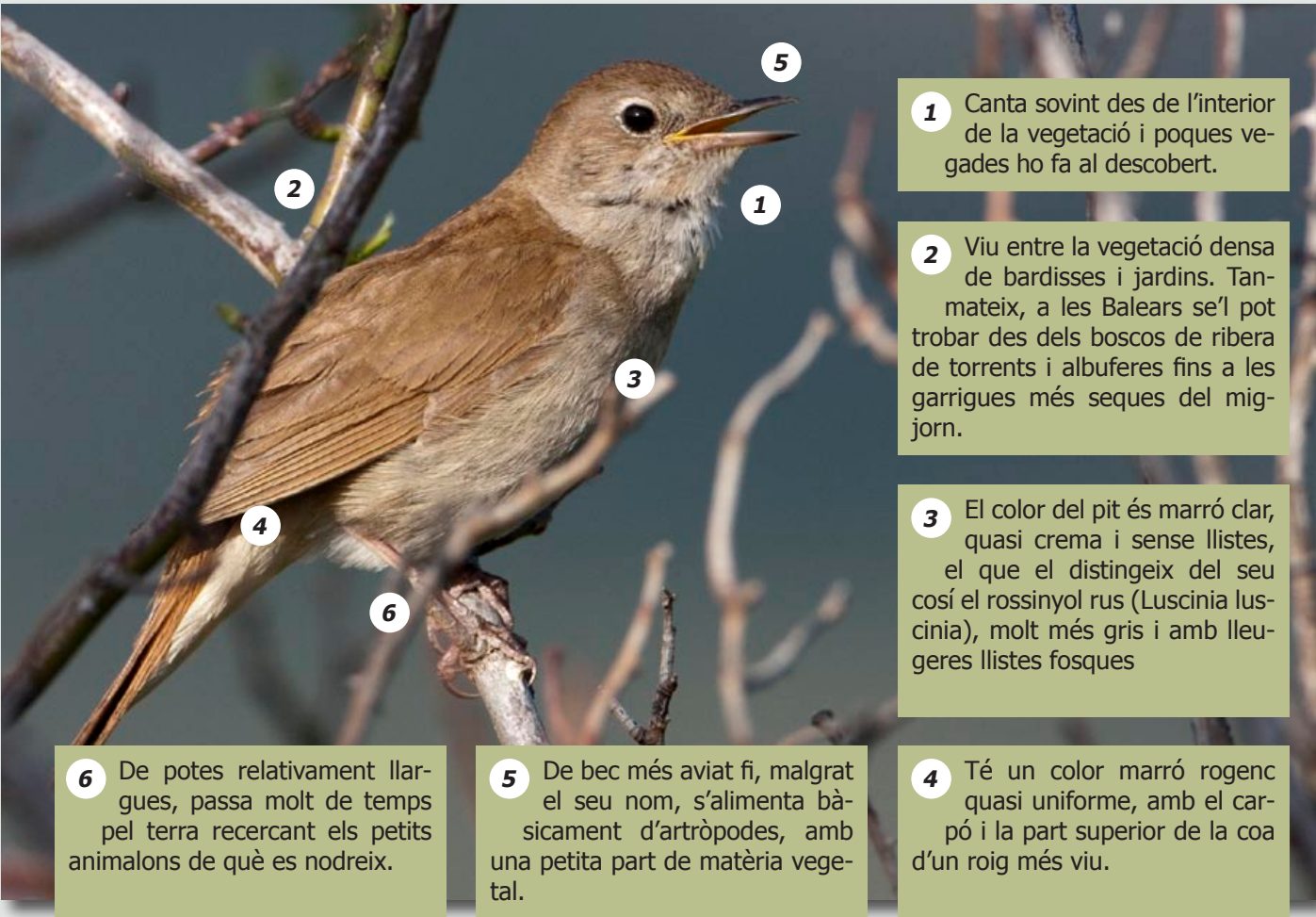
Reig-Ferrer, A. y Tato-Puigcerver, J.J. (2012). Breve apunte acerca de un manuscrito ornitológico redactado por Philip W. Munn durante su exilio en Portugal (1941-1945): The Birds of the Balearic Islands (June, 1943). Argutorio, nº 29: 53-58.

Schwendinger, H. (1994). “El paraíso de mi juventud”. Adolph von Jordans, un ornitólogo alemán y Mallorca. BSAL, 50: 549-562.

I aquí, què hi veus?

Què ens diuen els detalls de la imatge sobre aquest aucell?

Per **Pere J. Garcias**

El rossinyol, *Luscinia megarhynchos*

Altra vegada som a l’estiu. Calor, nits sense dormir i sentint, els qui tenen el privilegi de viure a prop de fora vila, els refillets i les frases contundents del cant del rossinyol. Si preguntau a molta gent, fins i tot a la que viu al camp, per aquest aucelló, molts us diran que el coneixen pel cant però que mai l’han vist. Precisament això és una bona definició de l’au: molt sovint sentit però rarament vist. El qui té la paciència o la curiositat d’aguaitar-lo se’n sol dur una decepció, ja que és un aucell molt discret de costums i poc vistós de color. Malgrat aquesta discreció és conegut des dels temps clàssics i els llatins ja el batiaren amb el nom de *luscini* o llur diminutiu, *lusciniola*. Com es veu, Linné no tengué cap dubte a l’hora de posar-li nom genèric. Tant bé li semblà que repetí el nom per classificar el rossinyol rus (*Luscinia luscinia*), l’única espècie comuna a Suècia. El 1831 Brehm batià el rossinyol comú amb el nom específic de *megarhynchos*, del grec *mégas* (gros) i *rungkos* (bec), literalment

rossinyol de bec gros; però, com gairebé sempre, no és que hi hagi una gran diferència entre el bec del rossinyol rus i el d’aquest. Els grecs clàssics l’anomenaven *aèdôn* (*αἰδών* en grec modern), cantor o músic, mot utilitzat a molts de noms científics d’altres aus. Això és tot; com veieu, molt prosaic. On sí hi ha més poesia és en els noms populars. En gairebé totes les llengües romàniques el nom deriva del provençal *rossinhol*. Sembla que l’origen és del llatí *lusciniola*. La modificació de la “l” per una “r” es pensa que fou per un encreuament amb el llatí *russus*, roig; així hi ha noms com el provençal *roussin-golet* o l’italià *rusignolo*. La gran extensió del nom provençal molt probablement té l’origen en la importància dels joglars en la cultura occitana on, sovint, lligaven aquest aucell a l’amor romàntic. Dels qui ens hem criat dins la cultura catalana qui no ha sentit la cançó “rossinyol que vas a França, rossinyol”, que havia de dur notícies de la cantora a sa mare i la queixa del mal mari-

datge a son pare. En gallec és *rousinol*, en portuguès *rouxinol*, en castellà *ruiseñor*, en italià *rusignolo* i en francès *rossignol*. En els idiomes germànics el que es destaca és la seva capacitat cantora nocturna; així, en anglès és *nightingale* (cantor nocturn), en alemany *nachtigall*, en neerlandès *nachttegaal*, en danès i noruec *nattergal*, en suec *naktergäl* i en islandès *næturgali*. Dels idiomes romànics l’únic que recull aquesta característica és el romanès *preveguitoare*, el serè. En els idiomes eslaus ja no té res a veure amb els joglars i tenen una arrel comuna, com el polonès *slowik*, el croat *slavuj*, i l’eslovac *slavík*. En basc se li diu *urretxindorra*, que deu ser el nom propi perquè no està format d’altres parts com la blaveta (*Luscinia svecica*), que és *paparrurdina*, que ve de *paparr*, fermall (referint-se a la joia que serveix per a subjeclar un vestit o altra peça de roba) i *urdina*, blau. •